

Підсумовуючи, можна сказати, що музичний фольклор є потужним засобом емоційного та соціального розвитку дітей, що позитивно впливає на формування їхнього світогляду та здатності до співпереживання. Завдяки спільним фольклорним практикам дитина вчиться розуміти цінність колективного досвіду, розвиває почуття причетності до культурного середовища, в якому живе, та формує здатність до емоційного самовираження.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на аналіз ефективності фольклорних практик у дітей з особливими освітніми потребами, адже саме колективна музична діяльність може стати засобом адаптації та інтеграції. Більш детальне вивчення методів інтеграції фольклору у навчальний процес також дозволить розвинути практичні підходи до виховання емоційно стійких особистостей у сучасному світі.

Список використаних джерел

1. Антонов, В. Психологічні аспекти музичного фольклору. Київ: Освіта, 2020. 200с.
2. Барановська І.Г Використання дитячого фольклору на уроках музики. Вісник ЛНУ ім. Тараса Шевченка, 2010. №7. С. 24-29
3. Барановська І.Г., Мозгальова Н.Г. У країну творчості через світ народного мистецтва: навчально-методичний посібник. Вінниця: ВДПУ, 2011. 134с.
4. Гончарук, І. Формування емоційного інтелекту дітей засобами фольклору. Вінниця: Видавничий дім, 2022. 150 с.
5. Давидова, М. Вплив колективного співу на дитячий світогляд. *Педагогіка і психологія*. 2021. № 4. С. 48-54.
6. Євтушенко, О. Дитяча фольклорна творчість як метод виховання. Львів: Науковий світ, 2022. 120 с.
7. Коваль Т.В. Українські народні традиції та звичаї як засіб національного виховання молодших школярів в умовах НУШ. *Актуальні питання у сучасній науці* (Серія «Історія», Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка», Серія «Державне управління», Серія «Техніка»): журнал. 2022. № 2(2) 2022. С. 546-555.

Мальов Сергій,

концертмейстер, здобувач ступеня вищої освіти «доктор філософії»
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського (Україна)

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ В КОНТЕКСТІ НАСТУПНОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Malov Serhii,

accompanist, recipient of the higher education degree “Doctor of Philosophy”
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

FORMATION OF AESTHETIC COMPETENCE OF CHILDREN IN THE CONTEXT OF THE FOLLOWING OF PRE-SCHOOL AND PRIMARY EDUCATION

Анотація. Автор статті презентує засоби формування естетичної компетентності дітей молодшого шкільного віку в контексті наступності

дошкільної та початкової освіти. В статті розкриваються деякі особливості формування естетичної компетентності дітей молодшого шкільного віку в умовах освітнього процесу початкової школи з метою формування загальної та естетичної культури молодших школярів.

Ключові слова: естетична компетентність, мистецтво, молодший шкільний вік.

Abstract. *The article reveals the peculiarities of the formation of aesthetic competence of children of primary school age in the conditions of the educational process of primary school with the aim of forming the general and aesthetic culture of primary school children. The author of the article presents the means of forming the aesthetic competence of children of primary school age.*

Key words: aesthetic competence, art, primary school age

Постановка проблеми. Основним завданням у реформуванні сучасної освіти в Україні є визначення ефективних стратегій у вихованні підростаючого покоління. Особлива увага приділяється проблемі впровадження співробітництва всіх суб'єктів підготовки, зосереджуючись на інноваційних методах, моделях і технологіях, які забезпечуватимуть підготовку науково-педагогічних кадрів. Крім того, особлива увага приділяється створенню та розгляду методів впровадження інноваційних ідей у традиційні методи навчання. В сучасній освіті та мистецькій педагогіці це є відображенням людиноцентризму, концепції, яка полягає в тому, щоб зосередитися на розвитку особистісних рисах людини шляхом творчої та ефективної естетичної діяльності суб'єктів освітнього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Унікальність проблеми дослідження полягає в тому, що в сучасних школах існує багато розбіжностей щодо майбутніх можливостей естетичного виховання молодших школярів. Це вимагає якісно нових змін у освіті в цілому. Сучасні дослідники вели пошук ефективних шляхів оптимізації процесу естетичного виховання учнівської молоді. Так, М. Грибанова, В. Григоренко, І. Барановська, Р. Добровольська, Т. Голінська, І. Гриценко, Л. Старовойт, Н. Тодосієнко, О. Ущипівська та Л. Масол, О. Поліщук, О. Половіної та О. Рудницької досліджували процес естетичного виховання і ставлення дітей до навколишнього світу та мистецтва.

Мета статті – дослідження шляхів формування естетичної компетентності дітей в контексті наступності дошкільної та початкової освіти.

Виклад основного матеріалу. Для досягнення цієї мети було визначено наступні зобов'язання: розглянути безпосередні виклики, з якими стикається Україна; продемонструвати, як недоліки в освіті та вихованні сприяють виникненню глобальних суспільних проблем; продемонструвати, що відчуття національної естетичної культури є необхідною складовою патріотизму; і підкреслити значення естетичного підходу до виховання. Для модернізації освіти в Україні потрібна активна, естетично розвинута особистість. Відповідно до нового базового закону «Про освіту», модернізація української освіти вимагає підготовки активної, естетично розвинutoї особистості. З вересня 2018 року впроваджується нова концепція Нової української школи, заснована на базовому законі «Про освіту», який спрямований на розвиток компетентностей,

необхідних для успішної самореалізації особистості в суспільстві. Основні концептуальні положення розвитку педагогічної освіти відображаються в таких державних документах, як Закон України «Про освіту», «Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах», «Концепція розвитку педагогічної освіти», «Концепція сучасної мистецької школи», «Стратегія національно-патріотичного виховання», «Державна цільова соціальна програма національно-патріотичного виховання на період до 2025 року».

Розвиток естетичної свідомості молодших школярів означає розвиток їхнього ставлення до мистецтва, емоцій, почуттів, потреб, смаків і ідеалів. Це цілеспрямований, структурований процес формування естетичного та художнього відображення у свідомості предметів і явищ мистецтва, природи та навколишнього середовища. Це впливає на органи почуттів і ставлення до прекрасного як у матеріальному, так і в духовному світах. Інтелектуальне та духовне становлення молодшого школяра забезпечується формуванням естетичного ставлення до дійсності.

Початкова школа потребує значних змін як у загальному педагогічному процесі, так і в його компонентах, зокрема мотивації, змісту, процесу та інших структурно-системних елементів освіти. Для розвитку естетичної компетентності учнів молодшого шкільного віку необхідно впровадити нові концепції, ідеї та моделі. У традиційних методах є певна фрагментарність, роздільність і часова дистанція.

Естетичне виховання має величезний потенціал для успішного виконання цього завдання. Воно закладає основні цінності, принципи та переконання в дитинстві, які в майбутньому визначатимуть життєву позицію та поведінку дорослої людини, громадянина. Удосконалення всіх вищезазначених елементів вимагає зміни методології навчання. Це означає перехід від традиційних інформаційних репродуктивних методів до проблемно-пошукових, індивідуально-диференційованих, особистісно орієнтованих методів навчання, зосереджених на розробці навчальних планів і програм відповідно до індивідуальних потреб учнів. Таким чином, початкова школа має вирішальне значення для процесу творчого розвитку особистості дитини, особливо «наступність у навчанні та вихованні дітей дошкільного і молодшого шкільного віку» [2, с. 112].

Інноваційно-орієнтована система естетичного виховання спрямована на розвиток естетичних навичок учнів молодшого шкільного віку та підготовку їх до нових діяльностей у сфері мистецтва та художнього мистецтва. Основна відмінність цієї моделі полягає в тому, що вона спрямована на підготовку дитини до життя в сучасному динамічному суспільстві, дозволяючи їй розвиватися як активному учаснику змін і інновацій, а також здатному до ініціативи та реалізації естетичних інновацій. Щоб реалізувати цю творчу модель, «розвиток особистості як суб'єкта інноваційної діяльності на діяльнісному, особистісному та соціальному рівнях забезпечуватиметься за допомогою комплексної стратегії інноваційного розвитку» [4, с. 144].

Таким чином, формування естетичної компетентності в учнів молодшого шкільного віку є значним фактором, який позитивно впливає на їхню особистість, формує суспільно-політичні тенденції та формує гуманістичний

розвиток суспільства. Для того, щоб оптимізувати естетичне виховання молодших школярів у світлі викликів сучасності, необхідно провести ретельний науковий аналіз і використовувати нові художньо-педагогічні технології та підходи, щоб формувати їхні естетичні погляди та переконання.

Освітня система повинна скористатися величезним потенціалом естетичного виховання в його світоглядному та ціннісному значенні. «Формування духовно багатой людини, яка глибоко розуміє твори мистецтва, має високо розвинуті естетичні смаки, відчуває красу навколишнього світу та прагне до творчого перетворення дійсності за законами прекрасного. Це типово для молодшого шкільного віку, коли вони активно мислять» [5, с. 242]. Таким чином, творчі здібності дітей молодшого шкільного віку розвиваються завдяки художньо-естетичній діяльності. «Формування здібностей і творче відтворення, самовираження особистості дитини молодшого шкільного віку сприяють естетичній діяльності» [7, с. 84]. Таким чином, «важливого значення набуває також осмислення питань естетичного виховання, формування естетичної культури особистості; виховання у молоді національного характеру мислення, патріотизму, моральності, естетичної самосвідомості, духовного розвитку дітей та юнацтва». Розвиток почуттів і моральних якостей пов'язаний із формуванням уявлень особистості про світ, стосунки між людьми та себе в молодшому шкільному віці. Основою моральної спрямованості особистості є те, що визначає її подальші дії» [3, с. 134]. Вплив естетичної компетентності на творчий розвиток особистості, смаків, інтересів, ідеалів і почуттів молодших школярів є важливим.

Зважаючи на це, можна зробити висновок, що розвиток естетичної компетентності в учнів молодшого шкільного віку сприяє розвитку ціннісного світосприймання через залучення учнів до художньої культури та світу. Це сприяє розвитку їхніх почуттів, здатності до рефлексії, творчого мислення, міжособистісного та міжкультурного діалогу, а також розширенню світогляду. Відродження національної культури та створення національної школи вимагає нових методів виховання молоді. Нова концепція музично-естетичного та духовного виховання повинна базуватися на найкращих зразках українського національного фольклору, щоб виховувати любов до народних українських традицій, рідної землі та історії наших предків. Він допомагає розвивати основні елементи духовного світу молоді: національну самосвідомість, патріотичне мислення та духовний світ» [5, с. 242].

Так, естетичне виховання передбачає, насамперед, розвиток почуттєвої сфери особистості. Воно спрямоване на формування у творчої особистості здатності адекватно сприймати прекрасне і потворне, чуття міри у створенні художніх цінностей. «Естетичне виховання є специфічною діяльністю, під час якої у дітей молодшого шкільного віку формується здатність до пізнання об'єктів навколишнього світу з естетичних позицій. На його основі формується художнє сприймання – пізнання дійсності засобами різних видів мистецтва. Завдяки художньому сприйманню дитина пізнає себе, свої взаємини з навколишнім світом в «уявному полі» художніх образів шляхом емоційної ідентифікації» [5, с. 247]. Динаміка становлення естетичної обізнаності та розвитку сприймання дітей дошкільників і молодших школярів певною мірою залежить від їх здатності до емоційно-естетичного переживання.

Висновки. Таким чином, останнім часом науковці знаходять нові шляхи отримання передового досвіду в гуманітарних науках і мистецтві. Згідно з результатами аналізу, естетичне виховання є важливим компонентом дошкільної та початкової освіти, і відчуття причетності до національної культури має бути визнано одним із найважливіших компонентів. У сучасному суспільстві формування естетичного ставлення до дійсності, ідеалів і смаків у дітей молодшого шкільного віку є важливою проблемою. Її вирішення сприяє відновленню рівноваги між розвитком творчості та найсучаснішими досягненнями в науці та освіті.

Список використаних джерел

1. Нова українська школа: Концептуальні засади реформування середньої освіти / Міністерство освіти і науки України. 2016. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compessed.pdf>
2. Коваль Т. В. Виховання молодших школярів засобами української народної пісні в умовах Нової української школи. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка* [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, І. Зимомря]. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Вип. 27. Том 3. С. 107-112.
3. Мальов С. В. Виховання патріотичних почуттів дітей молодшого шкільного віку в процесі формування естетичної компетентності. *Патріотичне виховання в освіті та соціальній роботі: уроки минулого та сучасний погляд : зб. матер. міжвузівської науково-практичної конференції Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії 22 лютого 2024 року*. Хмельницький, 2024. С. 134-138.
4. Петришина Т. Ю. Роль вихователя в контексті перспективності й наступності дошкільної освіти та початкової школи. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти : зб. матер. VI Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля, 2022. Вип. 11. С.144 – 146.
5. Годосієнко Н. Л. Педагогічне значення українського фольклору у патріотичному вихованні дітей молодшого шкільного віку. *Патріотичне виховання в освіті та соціальній роботі: уроки минулого та сучасний погляд : зб. матер. міжвузівської науково-практичної конференції Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії 22 лютого 2024 року*. Хмельницький, 2024. С. 242-247.
6. Akimova, O. Creative thinking as a philosophical category. *Proceedings of the Summer Science Symposium "Science and policy — Dialogue in Europe"*. Estonia, Tallinn, 0103August, 2016. pp. 13 – 18.
7. Starovoit L. Psychological and pedagogical aspects of preschoolers creative development in the process of creative labor training. *Zbior artykułow naukowych. Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej «Pedagogika.Współczesne tendencje w nauce i edukacji»*. Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2016. P. 84-87

Мацюк Анастасія,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Шикиринська Олександра,
кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського (Україна)

РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Matsiuk Anastasiia,
master's student
Shykyrynska Oleksandra,
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

DEVELOPMENT OF EMOTIONAL INTELLIGENCE OF CHILDREN OF PRESCHOOL AND PRIMARY SCHOOL AGE BY MEANS OF ART EDUCATION

***Анотація.** Стаття розкриває роль мистецької освіти як ефективного інструменту для розвитку емоційного інтелекту у дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. В сучасних умовах швидких соціальних змін та інформаційного перевантаження формування емоційної грамотності стає важливим аспектом виховання. Мистецтво, зокрема образотворче, музичне та театральне, сприяє розвитку здатності дітей розпізнавати та розуміти емоції, як власні, так і інших людей. Мистецька діяльність стимулює емпатію та емоційну регуляцію.*

***Ключові слова:** емоційний інтелект, дошкільний вік, молодший шкільний вік, мистецька освіта, розвиток емоцій, емоційна грамотність, емпатія, комунікативні навички, особистісний розвиток, педагогічні методи.*

***Abstract.** The article reveals the role of art education as an effective tool for the development of emotional intelligence in children of senior preschool and primary school age. In the current conditions of rapid social change and information overload, the formation of emotional literacy is becoming an important aspect of education. Art, including visual, musical and theatrical arts, contributes to the development of children's ability to recognise and understand emotions, both their own and those of others. Artistic activity stimulates empathy and emotional regulation.*

***Keywords:** emotional intelligence, preschool age, primary school age, art education, emotional development, emotional literacy, empathy, communication skills, personal development, pedagogical methods.*

У сучасному суспільстві зростає важливість розвитку емоційного інтелекту у дітей, особливо в умовах постійного інформаційного тиску та